

Kulcsár Ferenc
 Elvarázsolt erdő

Lipcsey György műtermében

Elvarázsolt erdő: égő történelem.
 Belépsz s csontig hasít: ez történik velem.

Gyökerekből égre kúszó századok
 ága-boga, kérge, arca rád ragyog:

szép szeméből kihajlik az irgalom,
 mint ezeréves diófaág, gazdagon.

Kigyullad arcodon: velem történik ez!
 Rejtett tűz körötted: ami volt, ami lesz,

vagy így igaz tán: a ma van itt jelen –
 ő tündököl fájón ellenem:

ellenem – s így titkon értem épül ő,
 a verejtékes, megtanult jövő,

és a vágy s az elhíresült remény,
 a fából, kőből kirügyszó költemény.

Ó, ez a hit annyira egyszerű,
 mint köröttünk a föld, az Isten és a fű

a széttengerző, mindentudású fényben,
 a halálnál is kiműveltebb létben.

Elvarázsolt erdő: égő történelem.
 Belépsz s csontig hasít: ez történik velem.

(1974)

Fájdalmas voltam, körbeyondolt s tömör

Lipcsey György-dalok

I/I Kaszanyél és kereszt

1970–1994

Kezdetben volt a
mesebeli bicska,
pengéje, mint az
Isten szeme, nyitva:

vak embert formált,
köztünk fel-le járjon,
s angyalt is vésett,
égből alászálljon

itatni azt, ki
szomjúhozik szegény,
lehessen társa
a szivárvány s a fény.

Gyöngyök és könnyek,
bimbózó szerelem
nyílt az ágon,
ágacska-tengeren,

s ünnepszó, fohász
szenvedelmes-árván
szunnyadt a kőben,
s rejtegette márvány

patakozó hitem
és omlásom jaját:
harangot vájva
hallhassam szavát.

Gyökéríz, kéreg,
veríték és harmat
forgatta vésőm:
sziklakőből sarjadt

vesszeje gyásznak,
gyötrelem indája,
s belőlük támadt
szárnyalásom árja:

parázssá lett az
istenvirága-szép
asszonyi áldás:
ima és ölelés.

Lóistráng-ínnal
gyürkőztem a fával,
akácfatörzsszel,
diórönk-atyával,

s amiként Isten,
a teremtés s a kör,
fájdalmas voltam,
körbeyondolt s tömör:

özönlés, bánat,
verdesés, fény, halál
teremtett meg és
tábláján írva áll:

anyaméh-szülte
kaszanyél és kereszt
ölel át, szorít,
megkötöz, nem ereszt.

I/2 Kővadon tüskéje

1995–2005

Örök változásban
születek egyre,
végtelen alakban
maradván egybe',

az álmomból ömlő
mennyei dózist
magába issza a
metamorfózis:

rejtelmet cipelve
jeleket írok,
húsevő virágként
csukódom, nyílok.

Férfikar-husángok
átfonnak, védnek,
rügyeket eresztvén
fordulnak fénynek:

gyökérző ablakrács
növeszti szárnyát,
ég vinné, föld húzza
ezeregy ágát.

Göcsörtös, kígyózó,
meztelen suháng
szívemet strázsálja
őrangyal gyanánt:

tömör, zárt és kemény,
akár a sírkő,
s áttört, lágy és nyitott,
épp, mint a bölcső.

Halott és eleven:
kő meg fa beszél,
és vélük peng, suhog
márvány és kötél,

vaskarom-lombsátor
suhog: Itt vagyok!
Kővadon tüskéje
feketén ragyog,

világtengely-póznák
mennyekbe nyílnak,
celőkék, dorongok
Istenért nyúlnak,

s röpülni kész, szűrős
szálfa és fustély
mutatja: az álnok,
tövises itt-lét

enigma csak, mely
piheként elszáll.
Lélek és lélek közt
lúdbörző harc áll!

Ág-bogak öklelik
bennem a halált,
az ősi formarend
keresztbe, haránt

építget szivemben
teremtés-tervet –
gúlahad, hasábok
életre kelnek:

sárkányölő Szent György
mészköben, vasban,
utolsó vacsora
sasmadarokban,

bikaszarvú totem,
vajákos, táltos
gránit- s vaserdőben
fel-alá járdos.

Infernóba húznak
göbös ág-kapuk,
vagy rajtuk a lelkem
mennyvilágba jut,

esetleg a mélybe
húz le talánya,
oda, hol a csöndnek
nyílik a zárja!?

Ki tudhatná? Trónok
fényesség alatt
kifosztva, prédaként,
szótlan állanak!

S amodább vashegyű
kúpok merednek –
nyújtózva hófehér,
márvány egeknek!

I/3 Megszabadított-szépek

2006–2013

Csontkoronás ág-bog-élet
s gyökéríz érlelt, hold-hideg,
belőlük gyúrtam lázaim:
esküvést, mítoszt és hitet.

Diórönk szült, akácanya,
súlyos tömbök: kő és bánat,
s márvány, kötél, kelepce-csönd,
tövises és fájó vágyak.

És hát a bronz, az őzszínű –
általa szüljek-szülessek:
egy mámoros formarendben
oldást és kötést keressek.

★

Világtalan, vétkes idők
ördög-fialta napjai
rozsdabarna bőröndökből
kitörni vágytak, szállani:

hiénák hideg éjjelén
hóesés sirt és szél dudált,
a vagonokban zokogtak
öregek, várandós anyák:

mint a téboly, ment a vonat
űzöttekkel Szudétákra,
szuronyos puskák száza közt
glédákba rakva, s felhánnya

egymás fölé: bronzkoporsók
molyette göncsel, átokkal,
temetőnyi téli gyászban
bogárfekete álmokkal.

★

Titokzatos konstrukciók,
rejtélyes architektúrák,
átlótt, tömlöc-rácsozatú
hengerek, hasábok, gúlák

poklukba zárnak, méhükbe:
lesd meg bentről talányukat,
s bugyraik szűk résein át
keress a létbe kiutat,

s járd körbe a tengelyekre
felfűzött zúzott testeket:
e rejtelmes törvényeknek
önként engedelmeket.

Burkolt belső tereikben
meditálj el e roncsokon:
magasba törnek, taszítanak,
lelkednek mind, mind, mind rokon –

jövőből-múltból otthonos
e kapocs föld és ég között,
isteni köre, szférája
köreiddel egygýe kötött:

vágyódást érzel szállani
a csiszolt, szép csodákba,
a groteszk és a paradox,
bizarr transzcendenciába.

Vagy Babel-tornyok romjait
véled itt sorjázva látni,
mik szétesnek, mert nem lehet
általuk csillagra hágni,

így mutatván az emberi
vesződséget. S hogy *bízva bízz*:
tornyainak hús lapjain
díszek és sávok, *tiszta fríz*,

s földanyánk menedékei:
szirthisadékok, leshelyek,
Isten árnya, vizek öble,
sziklaodúk és – emberek,

kik gyötrődve kirobbannak
a roncsok közül és élnek:
térbeforgatott-sugárzók
és megszabadított-szépek,

s vért keverve kövek közé
holnapokat raknak egyre,
vért kevernek, verítéket,
fájó formákat teremtve:

épp amint a kezdetekben,
lázból fakadón, szilárdan,
emelvén a Déva várát
láthatatlanul-kitártan,

és amint bronz-Anonymus
– megtartó szókat keresve –
karcolgatják historiánk
mozdíthatatlan egekre.

I/4 Örök jelenünkben

1991–2013

Obeliszkjeim és
szárnyas életfáim
esdekléseinket
mutatják s imáink:

rovással és körrel,
nem múló jelekkel,
feltárulkozással,
megdőlt szent keresztel.

Vajk, alias Sanctus
Stephanus Rex nyárfák
lombja alatt őrizi
a honszerzők álmát,

s ugyanő, márványban,
áll őrt – önnön terén –,
sámán-bronzpántokkal
koronázva fején,

s ivadéka, Mátyás
égre emelt karján
holló űz el rontást,
cselszövést és ármányt.

★

Fák között s a Fiú
feszülete előtt
egekre esengve
s térdre hajtva le főt

Örök Nő siratja
– lány, anya, feleség –
azt, kinek pusztítás
emésztette nevét,

s Csallóköz szivén az
éber-szép sasmadár
sugaras oszlopon
mozdíthatatlan áll –

várván vár az édes,
konok szabadságra:
körbelengi hite
és tündéri álma.

Petőfi és Arany
gránitban és fában,
ahogyan a szentek,
bíznak a varázsban:

szavaik, mint táltos
erős hite: tudják,
merre keressük a
csodaszarvas útját,

s Bartók, az ősvilág
vándora, a tiszta
forrásban fürdik és
tigrisszeme mintha

irdatlan magasban
kerubokat látna –
velük viaskodik
tengerző magánya.

Ómeneket tettem
tegnapnak, holnapnak,
örök jelenünkben
élőknek, holtaknak –

strázsálói ők az
éneknek, a fénynek,
égzengésben s mikor
vívódik a lélek.r

(2016)

